

Sygn. akt I C 2359/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 sierpnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Płocku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Radosław Jeznach

Protokolant: Marlena Sztenderewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 sierpnia 2021 r. w P.

sprawy z powództwa D. O. (1)

przeciwko Powiatowi P.

z udziałem interwenienta ubocznego po stronie pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W.

o zadośćuczynienie, rentę i ustalenie

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża powoda kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego i interwenienta ubocznego .

sędzia Radosław Jeznach

Sygnatura akt: I C 2359/20

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 18 grudnia 2020 roku D. O. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego Powiatu P. reprezentowanego przez Starostę Powiatu P. na jego rzecz :

- kwoty 350 000,00 zł, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 31 maja 2020 roku do dnia zapłaty - tytułem zadośćuczynienia na podstawie art. 445 § 1 k.c.
- kwoty 148 484,00 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia następnego po doręczeniu odpisu pozwu do dnia zapłaty - tytułem skapitalizowanej renty z tytułu zwiększonych potrzeb na okres od 01 sierpnia 2017 roku do 31 grudnia 2020 roku
- kwoty 3 296,00 zł miesięcznej renty z tytułu zwiększonych potrzeb poczynając od 01 stycznia 2021 roku, płatnej do 10 dnia każdego miesiąca z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności
- kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 10 800,00 zł wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa i wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że powód D. O. (1), będący uczniem Zespołu Szkół nr (...) im. L. R. (1) w P., został skierowany na odbycie praktyk w firmie (...). W dniu 18 lipca 2017 roku w N. na terenie budowy budynku usługowo-mieszkalnego wielorodzinnego, doszło do narażenia zajmującego stanowisko pomocnika pracownika budowlanego, tj. powoda na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w ten sposób, że

nie została zabezpieczona skrajnia dachu. Powód został dopuszczony do wykonywania pracy bez przeprowadzenia odpowiedniego szkolenia stanowiskowego z zakresu BHP, nie wyposażono go w przedmioty ochrony indywidualnej przed upadkiem z wysokości w postaci kasku i szelek bezpieczeństwa, nie sprawowano również bezpośredniego nadzoru nad wykonywaniem pracy przez tego pracownika oraz stosowania zabezpieczeń na wysokościach. Nie została także wyznaczona osoba, która sprawowałaby nadzór nad powodem; podczas podawania rolki papy spadł on z wysokości i doznał ciężkich obrażeń ciała. Zdaniem powoda, odpowiedzialność strony pozwanej znajduje oparcie w dyspozycji art. 429 k.c., przy czym zgodnie z § 8 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 roku w sprawie praktycznej nauki zawodu, to szkoła kierująca uczniów na praktyczną naukę zawodu nadzoruje realizację programu praktycznej nauki zawodu, współpracuje z podmiotem przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu, akceptuje instruktorów i opiekunów praktyk zawodowych. Jednocześnie zgodnie z treścią zapisów § 48 ust. 14 Statutu Zespołu Szkół nr (...) im. L. R. (1) w P. jako placówka kształcąca w zawodzie technik budownictwa, była zobowiązana do współpracy z zakładami, w których uczniowie odbywali praktyczną naukę zawodu. Powód podniósł, że współpraca szkoły z zakładami pracy, do których kierowani byli uczniowie w ramach praktyk, polegać miała na kontrolowaniu realizacji programu praktycznej nauki zawodu oraz warunków jej odbywania i wymianie informacji o wynikach nauczania i zachowania; powód wskazał, że całość kształcenia praktycznego organizuje i sprawuje nadzór nad jego przebiegiem wicedyrektor szkoły, zaś opiekę nad uczniami odbywającymi praktykę zawodową sprawuje opiekun wyznaczony przez zakład pracy w porozumieniu z dyrektorem szkoły; opiekę nad zajęciami praktycznymi sprawują: nauczyciel praktycznej nauki zawodu zatrudniony przez szkołę, nauczyciele Centrum (...) oraz pracodawcy zawierający umowę o pracę z pracownikami młodocianymi. W ocenie strony powodowej gdyby pozwany w sposób prawidłowy zrealizował spoczywające na nim obowiązki, w szczególności dokonywał kontroli warunków odbywania praktyki, nie doszłoby do zdarzenia wywołującego szkodę. Powód podniósł, że uzyskał od szkoły zgodę na odbycie praktycznej nauki zawodu w sezonie wakacyjnym, która to praktyka miała zostać zaliczona na poczet roku szkolnego 2017/18; przyznał, że wyboru pracodawcy dokonał samodzielnie, bowiem szkoła nie dysponowała rejestrem zakładów pracy, do których kierowani byli uczniowie – wszelkie kwestie organizacyjne przeniesione zostały zatem na powoda, który był stroną umowy w sprawie organizacji praktyki. Powód przedstawił w pozwie zakres doznanych skutków wypadku obrażeń oraz skutków uszkodzenia ciała dla jego obecnego funkcjonowania.

W odpowiedzi na pozew z dnia 02 kwietnia 2021 roku pozwany Powiat P. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu. Pozwany podniósł zarzut braku legitymacji procesowej biernej; wskazał, że zgodnie z art. § 47 Statutu Zespołu Szkół nr (...) im. L. R. (1) w brzmieniu obowiązującym w 2017 roku, w ramach kształcenia zawodowego organizowana była praktyczna nauka zawodu realizowana przez uczniów zgodnie z programem nauczania dla zawodu, przyjętym w szkolnym planie dla danego oddziału. Praktyczna nauka zawodu prowadzona była m.in. w formie praktyk zawodowych w zakładach pracy na podstawie umowy zawartej pomiędzy Szkołą, a tymi podmiotami. W Technikum nr 2 praktyczna nauka zawodu odbywała się w zakładach pracy poprzez realizację praktyk zawodowych w klasie III technikum w wymiarze 4 tygodni. Na posiedzeniu Rady Pedagogicznej Zespołu Szkół w dniu 11 września 2017 roku w sprawie zatwierdzenia planu pracy szkoły na rok szkolny 2017/2018 ustalono i zatwierdzono termin odbywania praktyk zawodowych dla uczniów klas trzecich Technikum nr 2 w roku szkolnym 2017/2018 na okres od 18 września do 13 października 2017 roku. Ferie letnie w okresie lipiec-sierpień 2017 roku zaliczały się jeszcze do roku szkolnego 2016/2017. Pozwany wskazał, że praktyki zawodowe organizowane u pracodawców odbywają się na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu zawartej pomiędzy dyrektorem szkoły a pracodawcą przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu w formie praktyk zawodowych (§ 4 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 roku w sprawie praktycznej nauki zawodu). Pozwany kategorycznie zaprzeczył twierdzeniom powoda, że został on skierowany przez szkołę do odbycia praktyki w firmie (...) oraz że uzyskał od szkoły zgodę na odbycie praktycznej nauki zawodu w sezonie wakacyjnym, jak również, że wszelkie kwestie organizacyjne i urzędowe w tej materii zostały przeniesione zostały na powoda, a w szczególności, że to on miał być stroną umowy w sprawie organizacji praktyki oraz że Zespół Szkół nie realizował swoich obowiązków w tym zakresie. Pozwany podkreślił, że szkoła nie powierzała firmie (...) wykonania jakichkolwiek czynności, w tym także w zakresie realizacji praktyk zawodowych powoda ani innych uczniów; Zespół Szkół nigdy nie zawierał z wyżej wymienionym przedsiębiorstwem umowy o praktykę zawodową, zaś powód nie był kierowany przez szkołę na praktykę w lipcu 2017 roku do firmy (...), ani do żadnego innego pracodawcy. Pozwany podniósł, że powód nie deklarował

w szkole zamiaru odbycia praktyki zawodowej w tym przedsiębiorstwie w terminie ustalonym przez szkołę w planie pracy szkoły na rok szkolny 2017/2018. Szkoła nie miała również przed zdarzeniem z dnia 18 lipca 2017 roku żadnej wiedzy o zatrudnieniu się powoda w trakcie ferii letnich w (...). Z uwagi na powyższe okoliczności faktyczne i prawne, przypisywanie pozwanemu przez powoda dokonania rażącego błędu w wyborze podmiotu przyjmującego uczniów na praktyczną naukę zawodu i wywodzona z przepisu art. 429 k.c. odpowiedzialność Powiatu P. są zdaniem pozwanego całkowicie bezpodstawne.

W piśmie procesowym z dnia 21 czerwca 2021 roku (...) Spółka Akcyjna w W. zgłosił interwencję uboczną po stronie pozwanego Powiatu P., wnosząc o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz interwenienta ubocznego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych – przyłączając się do argumentacji przedstawionej w odpowiedzi na pozew.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

D. O. (1) w roku szkolnym 2016/2017 uczęszczał do II klasy technikum w Zespole Szkół nr (...) im. L. R. (1) w P.. Od 01 września 2017 roku miał rozpocząć naukę w trzeciej klasie – w której zgodnie z harmonogramem nauczania obowiązkowe jest odbycie praktyk zawodowych, warunkujące ukończenie szkoły. Przed zakończeniem roku szkolnego w II klasie wychowawca klasy rozdał uczniom deklaracje, które miały zostać podpisane przez pracodawcę wraz ze wskazaniem terminu wykonywania praktyk, a następnie zwrócone do szkoły (dowód: zeznania powoda). D. O. (1) otrzymaną deklarację przedstawił M. W. (1) jako właścicielowi przedsiębiorstwa (...), którego pracownikiem od wielu lat był jego ojciec M. O.; deklaracja została podpisana przez właściciela firmy, który wyraził zgodę na odbycie praktyki zawodowej w okresie od 18 września 2017 roku do 13 października 2017 roku; w dokumencie tym znalazł się zapis, że umowa wraz z programem i wykazem uczniów zostanie przesłana przez szkołę po wyrażeniu zgody; podpisana przez M. W. (1) deklaracja została złożona przez D. O. (1) w szkole po zakończeniu roku szkolnego 2016/17 (dowód: kopia deklaracji k. 120 akt sprawy (...)) – z datą potwierdzenia za zgodność z oryginałem 19 lipca 2017 r.). Do zawarcia takiej umowy pomiędzy dyrektorem Szkoły a M. W. (1) nie doszło (dowód: zeznania świadka P. B.). M. O. – ojciec D. O. (1) był pracownikiem firmy (...) od 2014 roku; przedsiębiorstwo zostało zamknięte rok po wypadku (dowód : zeznania matki powoda).

D. O. (1) przystępując do świadczenia pracy na rzecz firmy (...) na budowie w N. zawarł z M. W. (1) pisemną umowę na okres 14 dni, w trakcie trwania której w dniu 18 lipca 2017 roku doszło do wypadku (dowód: zeznania świadka W. O.). M. W. (1) odwiedził D. O. (1) w szpitalu po wypadku przedstawiając mu do podpisania przygotowaną przez siebie „umowę indywidualną z uczniem w sprawie organizacji praktyki” – dokument datowany był na 14 lipca 2017 r., wskazano w nim okres trwania praktyki od 17 lipca 2017 r. do 28 lipca 2017 r.; D. O. (1) odmówił podpisania przedstawionego mu dokumentu (dowód: zeznania powoda, projekt umowy k. 28-30).

D. O. (1) na budowie miał wykonywać prace pomocnicze, m.in. podawać materiały pracownikom, sprzątać, itp. W dniu 18 lipca 2017 roku D. O. (1) pomagał jednemu z pracowników w wykonywaniu prac na 4 piętrze budynku. Otrzymał wówczas polecenie przyniesienia rolki papy, która znajdowała się na balkonie (bez zamontowanych barierek, jedynie z murkiem zewnętrznym), podczas tej czynności spadł na ziemię na przymę piasku (bezsporne). W wyniku upadku z wysokości D. O. (1) doznał urazu wielonarządowego, złamania wybuchowego trzonu kręgu L1, L3, L5, złamania wieloodłamowego przestawowego odcinka dalszego kości piszczelowej lewej i prawej ze zwknięciem tylnym stawu skokowego, wieloodłamowego złamania trzonu 1/3 dalszej kości strzałkowej z przemieszczeniem odłamów pośrednich, złamania dystalnego odcinka kości strzałkowej z przemieszczeniem odłamów, złamania trzonu w odcinku bliższym kości strzałkowej prawej, porażenia lewej kończyny dolnej, głębokiego niedowładu prawej kończyny dolnej (dowód: opinia, k. 313-314, akt sprawy (...)). D. O. (1) po wypadku przetransportowany został do Szpitala (...) im. ks. J. P. w W.. D. O. (1) w związku z doznanymi urazami jest obecnie osobą całkowicie niezdolną do pracy, wydano orzeczenie o jego znacznym stopniu niepełnosprawności (dowód: orzeczenie k. 344, 345).

D. O. (1) w lutym 2017 r. skończył 18 lat; przed wypadkiem był osobą sprawną, uprawiał sport. Obecnie ze względu na stan zdrowia nie może podejmować żadnej pracy, zrezygnował ze studiów ponieważ kolidowało to z jego rehabilitacją. Podczas wykonywania czynności codziennych potrzebuje opieki osoby trzeciej (dowód: zeznania świadka W. O.).

Praktyka zawodowa w Zespole Szkół nr (...) im. L. R. (1) w P. odbywa się u pracodawców zgodnie z branżą danego zawodu. Termin praktyk ustalany jest w protokole Rady Pedagogicznej podczas ustalania organizacji roku szkolnego. Uczniowie z dwumiesięcznym wyprzedzeniem (często jeszcze przed wakacjami letnimi) otrzymują deklarację z zapytaniem skierowanym do pracodawcy czy wyraża on zgodę na odbywanie praktyk. Jeżeli pracodawca wyrazi zgodę wówczas szkoła zawiera z nim umowę – umowa podpisywana jest przez dyrektora szkoły i pracodawcę. Samo wyrażenie zgody przez pracodawcę nie jest wiążące, do praktyki uczeń może przystąpić dopiero po podpisaniu umowy. W umowie określone są zasady, warunki odbywania praktyk oraz osoba odpowiedzialna za ich przebieg tj. wicedyrektor. Uczniowie nie zawierają takich umów we własnym zakresie. Egzemplarz podpisanej przez szkołę umowy uczeń znosi do pracodawcy, który ją podpisuje i zwraca szkole przed przystąpieniem do wykonywania praktyk. Termin odbywania praktyk zawodowych wyznaczany jest zawsze w roku szkolnym, jest wspólny dla wszystkich uczniów klas trzecich, zwykle jest to październik – listopad, wówczas nie są realizowane zajęcia w szkole. Pracodawca podpisuje zaświadczenie o ukończeniu praktyk wraz z oceną i wypełniony dziennik praktyk. Uczeń okazuje w szkole dziennik praktyk jako dowód ich odbycia. Nie jest możliwe odbywanie praktycznej nauki zawodu w innym terminie niż podany przez Szkołę, nigdy nie była też ona realizowana podczas wakacji letnich. Szkoła dysponuje listą pracodawców u których można odbywać praktyki. Uczeń sam znajduje miejsce i pracodawcę, u którego chce je odbywać, jeżeli ma z tym trudności dopiero wtedy szkoła pomaga w znalezieniu odpowiedniego pracodawcy. Wicedyrektor może pojechać na miejsce odbywania praktyk przez ucznia, wypytać pracodawcę jak uczeń funkcjonuje, czy są jakieś problemy - należy to do jego obowiązków. (dowód: zeznania świadka P. B., W. J., D. C.).

Zgodnie z art. § 47 Statutu Zespołu Szkół nr (...) im. L. R. (1) w brzmieniu obowiązującym w roku szkolnym 2016/2017 (k. 375) w ramach kształcenia zawodowego organizowana była praktyczna nauka zawodu realizowana przez uczniów zgodnie z programem nauczania dla zawodu, przyjętym w szkolnym planie dla danego oddziału; praktyczna nauka zawodu prowadzona była m.in. w formie praktyk zawodowych w zakładach pracy na podstawie umowy zawartej pomiędzy Szkołą, a tymi podmiotami; w Technikum nr 2 praktyczna nauka zawodu odbywała się w zakładach pracy poprzez realizację praktyk zawodowych w klasie III technikum w wymiarze 4 tygodni; praktyki zawodowe miały być prowadzone w zakładach pracy pod kierunkiem opiekunów praktyk – pracowników tych zakładów, wyznaczonych przez kierownika zakładu pracy; praktyki zawodowe w zależności od wymagań programowych mogły być organizowane w czasie roku szkolnego lub w czasie wakacji; po zakończeniu praktyki zakład pracy miał potwierdzić jej odbycie w prowadzonej dokumentacji praktyki, wraz z oceną wyników uzyskanych przez ucznia; współpraca szkoły z zakładami, w których uczniowie mieli odbywać praktyki, polegać miała między innymi na kontrolowaniu przez szkołę realizacji programu praktycznej nauki zawodu oraz warunków jej odbywania.

Na posiedzeniu Rady Pedagogicznej Zespołu Szkół nr (...) im. L. R. w P. odbytym w dniu 11 września 2017 r. (protokół k. 376-381) między innymi ustalono harmonogram czterotygodniowych praktyk zawodowych w klasach III w roku szkolnym 2017/18 – ustalając termin w okresie od 18 września do 13 października 2017 r.

Okres praktyk trwać miał cztery tygodnie, po jego zakończeniu uczniowie oddają uzupełnione dzienniki praktyk wychowawcy. Uczniowie sami wybierali sobie przedsiębiorstwo, w którym chcieliby odbywać praktyczną naukę zawodu (dowód: zeznania świadka J. P. (2)). D. O. (1) nie okazał wychowawcy dziennika odbywania praktyk w przedsiębiorstwie (...). D. O. (1) ostatecznie odbył zaliczone praktyki dopiero w drugim semestrze trzeciej klasy, co szkoła umożliwiła z uwagi na doznany uszczerbek na zdrowiu, u innego pracodawcy; uczeń ukończył szkołę w terminie, nie powtarzał klasy – w III klasie korzystał z indywidualnego toku nauczania (dowód: zeznania świadka D. C.).

Wyrokiem z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie sygn. akt (...) Sąd Rejonowy w Nowym Dworze Mazowieckim uznał oskarżonego M. W. (1) za winnego zarzucanego mu czynu z art. 220 § 2 kk w zw. z art. 220 § 1 kk w zb. z art. 156 § 2 kk w zw. z art. 156 § 1 pkt 2) kk w zw. z art. 11 § 2 kk – tj. tego, że w dniu 18 lipca 2017 r. w N. na terenie budowy budynku usługowo-mieszkalnego będąc pracodawcą i pełniąc funkcję kierownika budowy i z tego tytułu będąc

odpowiedzialnym za bezpieczeństwo i higienę pracy, nieумыślnie nie dopełnił wynikającego z tego obowiązku, przez co naraził zajmującego stanowisko „pomocnik pracownika budowlanego” D. O. (1) na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w ten sposób, że nie zabezpieczył skrajni dachu przez upadkiem przez niego z wysokości, niewłaściwie organizował stanowiska pracy, przez co uszkodzony brał rolki z papą umieszczone w miejscu, które nie było zabezpieczone przed upadkiem z wysokości, dopuścił do wykonywania pracy przez D. O. (1) bez przeprowadzenia odpowiedniego szkolenia wstępnego stanowiskowego z zakresu BHP, nie zapoznał go z oceną ryzyka zawodowego na stanowisku „pomocnik pracownika budowlanego”, nie wyposażył go w przedmioty służące do ochrony indywidualnej przez upadkiem z wysokości w postaci kasku i szelek bezpieczeństwa, nie sprawował również bezpośredniego nadzoru nad wykonywaniem pracy przez tego pracownika oraz stosowania zabezpieczeń na wysokościach, ja również nie wyznaczając osoby, która sprawowałaby taki nadzór, w wyniku czego podczas podawania rolki papy w miejscu kładzenia na balkonie, D. O. (1) spadł z wysokości, czego skutkiem było nieумыślnie spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu - wymierzając mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z zawieszeniem na okres 2 lat tytułem próby i orzekając nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego w kwocie 5 000 zł.

Powyższy stan faktyczny ustalono w oparciu o zgromadzone w aktach niniejszej sprawy dokumenty, dokumenty znajdujące się w aktach sprawy o sygnaturze (...), a także na podstawie zeznań świadków złożonych na rozprawie w dniu 30 sierpnia 2021 roku: J. P. (2) (czas: 00:37:18-00:49:05), P. B. (czas: 00:59:10-01:22:13), W. J. (czas:01:22:13-01:45:35, D. C. (czas: 01:45:35-02:10:18), W. O. (czas: 02:14:40-02:31:01), jak również częściowo na podstawie wyjaśnień powoda D. O. (1) w zakresie, w jakim podał informacje niesporne między stronami (czas: 00:04:57-00:29:20; 02:35:30-02:41:55).

Sąd oceniła jako niewiele wnoszące do sprawy zeznania złożone przez B. D., ponieważ świadek jako uczeń szkoły zawodowej odbywał praktyki na innych zasadach niż uczniowie technikum, wobec czego nie są mu znane procedury organizacji praktyk obowiązujące powoda.

Zeznania pozostałych świadków uznać należało co do zasady za wiarygodne i spójne w zakresie organizacji, przebiegu i zasad odbywania praktyk zawodowych dla uczniów III klasy technikum w Zespole Szkół nr (...) im. L. R. w P..

Wyjaśnienia powoda w kwestii zawieranych umów między nim a M. W. (1) jawią się jako nie spójne wewnętrznie, ale też niespójne z zeznaniami złożonymi przez powoda w dniu 9 sierpnia 2017 roku oraz M. W. (1) w dniu 18 lipca 2017 roku; powód składając wyjaśnienia informacyjne wskazywał, że wypadek miał miejsce dwa tygodnie po rozpoczęciu praktyk, zaś M. W. składając zeznania w dniu 18 lipca 2017 r. stwierdził, że D. O. rozpoczął praktyki dzień wcześniej – zawarta została „umowa zlecenia” na okres od 17 do 28 lipca 2017 r. (zeznania M. W. (1), k.7; zeznania powoda k. 21; akt sprawy (...)). W świetle zeznań matki powoda przyjąć należało, że powód zawarł umowę o pracę z M. W. we własnym zakresie (co znajduje potwierdzenie w zeznania M. W. złożonych w postępowaniu przygotowawczym, a także zeznaniach złożonych przez D. O. – k. 21v akt karnych); z pewnością natomiast nie została zawarta umowa pomiędzy zakładem pracy a szkołą; jak wynika z kopii deklaracji załączonej do akt karnych, w jej treści – wbrew twierdzeniom powoda – wskazano termin odbycia praktyk w okresie od 18 września do 13 października 2017 r.; z adnotacji poczynionej na w/w dokumencie (prezentata) wynika też, że dokument został złożony w sekretariacie szkoły, jednak nie jest możliwe ustalenie, czy miało to miejsce przed przystąpieniem przez D. O. (1) do wykonywania pracy w firmie (...) w wakacje 2017 r. (sporządzono adnotację z datą 19 lipca 2017 r. dotyczącą potwierdzenia dokumentu za zgodność z oryginałem). Okolicznością niekwestionowaną przez strony było to, że bezpośrednią przyczyną wystąpienia zdarzenia wywołującego szkodę były zaniedbania w zakresie organizacji i nadzorowania prac ze strony pracodawcy, który dopuścił się stwierdzonych wyrokiem wydanym w postępowaniu karnym zawinionych uchybień.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo jako nieusprawiedliwione należało oddalić wobec niewystąpienia materialnej przesłanki jego zasadności; zdaniem Sądu roszczenia sformułowane przez powoda nie zasługiwały na uwzględnienie jako niesłuszne co do zasady – z uwagi na niewystąpienie przesłanek warunkujących odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanego za czyny/zaniechania osoby trzeciej, ponoszącej bezpośrednią odpowiedzialność deliktową za skutki zdarzenia wywołującego

szkodę. Przesądzenie, iż dana norma prawna indywidualno-konkretna nie istnieje albowiem nie udowodniono roszczenia co do zasady, czyni bezprzedmiotowym prowadzenie postępowania w kierunku weryfikacji wysokości zgłoszonych roszczeń pieniężnych.

Jako podstawę prawną roszczenia pieniężnego powoda wskazano art. 429 kc w zw. z art. 444 kc i art. 445 kc – a zatem powiązано roszczenia pieniężne z tytułu odszkodowania, renty i zadośćuczynienia związane z uszkodzeniem ciała i uszczerbkiem na zdrowiu ze szczególną konstrukcją materialnoprawną odnoszącą się do sytuacji ponoszenia odpowiedzialności cywilnej za działania/zaniechania innej osoby/podmiotu („odpowiedzialność za cudze czyny”); wystąpienie na gruncie sprawy niniejszej przesłanek takiej odpowiedzialności, warunkuje skuteczność dochodzenia określonych roszczeń pieniężnych oraz roszczenia o ustalenie odpowiedzialności za skutki zdarzenia na przyszłość – analogicznie brak takich przesłanek czyni bezprzedmiotowym badanie kwestii wysokości roszczeń pieniężnych oraz dalszej przyszłej odpowiedzialności pozwanego za skutki zdarzenia wywołującego szkodę. Jedynie dla porządku – w kontekście ostatecznego rozstrzygnięcia co do zasadności powództwa – przyznać należy, iż powód trafnie wskazał Powiat P. jako podmiot legitymowany biernie do występowania w sprawie roszczeń odszkodowawczych potencjalnie powiązanych z funkcjonowaniem określonej placówki oświatowej, wobec bezsporności faktu, iż Powiat P. jest organem prowadzącym dla Zespołu Szkół nr (...) im. L. R. w P., którego uczniem był D. O. (1); określone zaniechania pracowników szkoły mogłyby przekładać się na odpowiedzialność Powiatu na podstawie art. 430 kc w zw. z art. 417 § 1 kc. W sprawie niniejszej strona powodowa określiła wszak w sposób wiążący podstawę faktyczną roszczeń poprzez wskazanie na doznane uszkodzenie ciała i uszczerbek na zdrowiu powoda podczas odbywania praktyk zawodowych wskutek zaniechań pracodawcy zatrudniającego powoda, w powiązaniu ze wskazaniem na art. 429 kc jako podstawę prawną odpowiedzialności podmiotu nadzorującego placówkę oświatową, zobowiązaną do nadzoru nad przebiegiem praktyk. Podnoszony przez pozwanego zarzut braku legitymacji biernej nie odnosi się do kwestii pozytywnej jurysdykcyjnej przesłanki zasadności powództwa, a w istocie dotyczy negowania przez pozwanego wystąpienia materialnej przesłanki zasadności powództwa – pozwany będąc formalnie legitymowanym do sprawy kwestionuje po prostu istnienie w stosunku do niego jako podmiotu pozwanego normy prawnej indywidualno-konkretny, na którą powołuje się powód; stanowisko to zostało ostatecznie przyjęte przez Sąd za trafne.

Zgodnie z art. 429 kc wskazywanym jako podstawa odpowiedzialności pozwanego, kto powierza wykonanie czynności drugiemu, ten jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną przez sprawcę przy wykonywaniu powierzonej mu czynności, chyba że nie ponosi winy w wyborze albo że wykonanie czynności powierzył osobie, przedsiębiorstwu lub zakładowi, które w zakresie swej działalności zawodowej trudnią się wykonywaniem takich czynności. Przepis ten pozwala na przypisanie odpowiedzialności majątkowej za czyny innych osób, którym wykonanie danej czynności zostało powierzone. Powierzenie oznacza tutaj nadanie uprawnień innej osobie do dokonania pewnej czynności w interesie osoby powierzającej. Powierzenie wykonania czynności może być oparte zarówno na takim stosunku, który daje wykonawcy dużą swobodę w sposobie wywiązania się z jego obowiązków, jak i na takim stosunku, w którym wykonawca jest związany wskazówkami powierzającego. Powierzający nie odpowiada za każdą szkodę wyrządzoną przez wykonawcę, lecz tylko za taką, która została wyrządzona przy wykonywaniu powierzonej czynności (G. Karaszewski [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. J. Ciszewski, P. Nazaruk, Warszawa 2019, art. 429). Reguła ogólna daje się sprowadzić do stanowiska, że ten, kto powierza drugiemu wykonanie jakiejś czynności, odpowiada za szkodę wyrządzoną osobom postronnym, tj. odpowiada za czyn cudzy przy istnieniu pewnych przesłanek – odpowiedzialność taka powstaje, gdy nastąpiło uchybienie co do wyboru właściwej osoby (*culpa in eligendo*), a szkoda wystąpiła przy wykonywaniu powierzonej czynności. Odpowiedzialność powierzającego czynność jest uzasadniona istnieniem związku przyczynowego między faktem powierzenia czynności osobie niewłaściwej, a zachowaniem tej osoby i skutkiem w postaci szkody – gdy wybór był źle dokonany, miała miejsce wina w wyborze (zazwyczaj przejawiająca się w braku należytej staranności). Zgodnie z przytaczaną regulacją, wprowadzono domniemanie winy – a zatem to podmiot, przeciwko któremu kierowane jest roszczenie, ma obowiązek wykazania braku swojej winy w wyborze (ekskulpowania), przy czym od odpowiedzialności zwalnia również wykazanie, że czynność została powierzona podmiotowi, który w zakresie swojej działalności zawodowej trudni się wykonywaniem takich powierzonych czynności – okoliczność taka obala domniemanie winy. Podkreślić należy, że kwestia, czy czyn sprawcy bezpośredniego zawiera znamiona winy, jest dla odpowiedzialności osoby powierzającej czynność w zasadzie obojętna; w zestawieniu

z przypadkami odpowiedzialności za cudze czyny, gdy sprawcą szkody jest podwładny, odpowiedzialność objęta dyspozycją art. 429 kc jest rozumiana jako odnosząca się do osób, które w zakresie wykonywania czynności są samodzielne względem powierzającego czynność (por. W. Czachórski Zobowiązania. Zarys wykładu PWN 1995). W porównaniu do dyspozycji art. 430 k.c. regulacja zawarta w art. 429 k.c. zakłada samodzielność wykonawcy, natomiast w art. 430 k.c. wykonawca w realizacji powierzonej czynności podlega kierownictwu zwierzchnika (G. Karaszewski [w:] Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, red. J. Ciszewski, P. Nazaruk, LEX/el. 2021, art. 429).

Stwierdzić zatem należy, że przesłankami warunkującymi odpowiedzialność na podstawie art. 429 k.c., są : powierzenie wykonania czynności drugiemu, zachowanie sprawcy osoby, której powierzono wykonanie czynności, tj. szkoda i związek przyczynowy pomiędzy tym zachowaniem a szkodą; ciężar dowodu co do tych okoliczności obciąża poszkodowanego (por. wyrok SA w Łodzi z 9.04.2014 r., I ACa 1323/13, LEX nr 1461102). Jak wskazano wyżej, szkoda musi wystąpić przy wykonywaniu powierzonej czynności – aspekt prawny tej przesłanki nie wymaga jednak głębszego roztrząsania na gruncie sprawy niniejszej, albowiem bezspornym jest, że do wypadku doszło podczas i w związku z czynnościami, co do których strona powodowa postawiła fundamentalną dla oceny zasadności powództwa tezę, iż zostały powierzone przez pozwanego innemu podmiotowi w warunkach objętych dyspozycją art. 429 kc.

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy, zważyć należy, że sprawcą szkody nie jest w żadnym aspekcie Powiat P., ani tym bardziej podlegający mu Zespół Szkół nr (...) im. L. R. (1), do której uczęszczał powód w czasie doznania uszczerbku na zdrowiu w związku z wypadkiem. Odpowiedzialność powierzającego dokonanie czynności za czyny innej osoby opiera się na konstrukcji winy w wyborze – jak wskazano wyżej, wina bezpośredniego sprawcy szkody, nie ma znaczenia i w tym aspekcie odpowiedzialność powierzającego dokonanie czynności opiera się na zasadzie ryzyka. Zatem wina osoby potencjalnie odpowiedzialnej za cudzy czyn polegać ma na tym, że powierza się wykonanie określonej czynności niewłaściwemu, niekompetentnemu podmiotowi, który w związku z brakiem określonych przymiotów zrealizował ją w sposób niewłaściwy, prowadzący do powstania szkody. Stanowisko prezentowane przez stronę powodową, wskazujące na brak właściwego nadzoru ze strony szkoły (i w dalszej kolejności powiatu), jest zatem niekonsekwentne w odniesieniu do wskazanej podstawy prawnej roszczenia – albowiem jak zastrzeżono wyżej, ta norma prawna odnosi się do odpowiedzialności za cudzy czyn popełniony przez podmiot nie podlegający kierownictwu ani nadzorowi zlecającego czynność – zlecający wyłącza się innym podmiotem, będąc odpowiedzialnym tylko za obiektywnie niewłaściwy wybór wykonawcy czynności. W sprawie niniejszej nie może być mowy o jakimkolwiek wyborze dokonany przez szkołę; prawdą jest, że uczniowie zobowiązani do odbycia praktyk zawodowych mieli bardzo szeroką swobodę w wyborze pracodawcy – jednak o wyborze jako akcie woli podjętym przez osoby reprezentujące placówkę oświatową, rodzącym ewentualne skutki w kontekście art. 429 kc, można byłoby mówić dopiero w sytuacji podpisania umowy z wybranym przez ucznia pracodawcą. Tymczasem bezspornym pozostaje, że nie doszło do zawarcia umowy kierującej powoda do odbycia praktyk u wskazanego pracodawcy – nie doszło zatem do aktu wyboru osoby, której placówka powierzyłaby wykonanie określonych czynności i oceny tej nie zmienia nawet przyjęcie, że udostępniona przez szkołę i uzupełniona deklaracja została złożona przed przystąpieniem przez ucznia do pracy w firmie (...). W.. Wydaje się, że przypisanie „winy w wyborze” wymaga wykazania przez osobę formułującą roszczenie zaistnienia aktu wyboru jako przejawu oświadczenia woli nie tylko w formie dorozumianej, ale chodzi o pewien skonkretyzowany i uzewnętrzniiony akt wskazania podmiotu, który będzie wykonywał czynność za zlecającego. Nie można zakładać, że placówce oświatowej zupełnie obojętne było, którego pracodawcę wybierze uczeń – bo moment wyboru utożsamiony być musi z podpisaniem stosownej umowy. Nie ma żadnych podstaw do zakładania, że szkoła zaakceptowałaby odbycie praktyk przez powoda w firmie (...). W. – do tego w terminie innym, niż ustalony stosowną uchwałą Rady Pedagogicznej i wskazany w deklaracji; budzi wątpliwości, czy istotnie D. O. podejmując zatrudnienie u M. W. czynił to z zamiarem odbycia praktyk, czy też praca ta miała charakter pracy dorywczej podjętej w okresie wolnym od nauki i w celach czysto zarobkowych : w szczególności wskazać należy, że została zawarta odrębna umowa pomiędzy pracownikiem a pracodawcą, której termin (ani też okres, na jaki została zawarta) nie pokrywał się z warunkami praktyk zawodowych; zauważyć należy również, że D. O. nie przystąpił do wypełniania dzienniczka praktyk, a także podjął zatrudnienie na stanowisku raczej nieadekwatnym do zakresu swojego kształcenia (będąc uczniem technikum pracował jako pomocnik pracownika budowlanego, wykonując prace fizyczne przeznaczone dla niewykwalifikowanego pracownika). Żaden pracownik szkoły czy innej

instytucji publicznej nie miał nawet potencjalnej możliwości sprawdzenia warunków wykonywania pracy przez ucznia, czy sprawowania innych czynności nadzorczych w miejscu jego pracy – bo szkoła nie wiedziała o fakcie podjęcia pracy przez D. O. poza terminem praktyk, dodatkowo w okresie wakacyjnym, gdy placówki oświatowe funkcjonują w niezbędnym, niezwiązanym z edukacją, zakresie; powód nie wykazał, aby o rozpoczęciu praktyk poinformował osobę odpowiedzialną ze strony szkoły za organizację i nadzór nad praktykami – nawet jeżeli złożona została w szkole podpisana przez pracodawcę deklaracja, to w związku z określonym w niej wprost terminem odbycia praktyk, wicedyrektor czy nauczyciel nie mogli zakładać i przewidywać, że uczeń przystąpił do odbywania praktyk w lipcu 2017 r., nie było zatem realnej możliwości podjęcia jakichkolwiek czynności sprawdzających warunki świadczenia pracy przez ucznia. Zdaniem Sądu nawet uznanie, że zachodzą przesłanki potencjalnej odpowiedzialności na podstawie art. 429 kc, nie uzasadnia przypisania winy w wyborze – niewątpliwie bowiem czynności D. O. (1) podejmowane były w ramach stosunku pracy z przedsiębiorcą, do którego specyfiki działalności należy zatrudnianie pracowników budowlanych : firma (...) prowadzona w ramach jednoosobowej działalności gospodarczej przez M. W., była pracodawcą zatrudniającym pracowników budowlanych, zobowiązanym z mocy prawa do przestrzegania wszelkich wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy – z tego punktu widzenia rzekome „powierzenie czynności” nastąpiło zakładowi, który w zakresie swej działalności zawodowej trudni się wykonywaniem takich czynności, co w świetle dyspozycji art. 429 in fine kc stanowi przesłankę obalającą domniemanie winy w wyborze i zwalniająca od odpowiedzialności za cudzy czyn. Powód nie przedstawił jakichkolwiek twierdzeń, ani tym bardziej dowodów, na okoliczność, że przed rozpoczęciem pracy w firmie (...) występowały przesłanki i okoliczności uzasadniające twierdzenie, że wybór tej firmy jako miejsca wykonywania praktyk zawodowych przez ucznia, byłby obiektywnie niewłaściwy.

Fakt, że M. W. (1) prowadzący przedsiębiorstwo (...) został skazany w związku z wypadkiem, któremu uległ D. O., w istocie nie ma żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, ponieważ jak wskazano wyżej, wina bezpośredniego sprawcy szkody pozostaje okolicznością prawnie irrelevantną dla odpowiedzialności podmiotu powierzającego wykonanie czynności drugiemu; odpowiedzialność pozwanego podlega badaniu wyłącznie w kontekście ewentualnego dokonania błędnego wyboru pracodawcy u którego miałyby zostać odbyte praktyki przez ucznia.

Reasumując, placówka edukacyjna, do której uczęszczał powód, nie tylko nie dokonała jakiegokolwiek wyboru co do miejsca, w którym D. O. (1) będzie odbywał praktyki, ale osoby odpowiedzialne za organizację praktyk nawet nie miały świadomości, że powód do wykonywania praktyk przystąpił. Nie tylko nie została zawarta umowa między pracodawcą a szkołą, ale również powód nie otrzymał dziennika praktyk, nie wykonywał w nim wpisów, które stanowią dowód odbycia praktycznego przygotowania do zawodu. Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, obiektywnie niemożliwym jest, aby określić pracę wykonywaną przez D. O. (1) na rzecz przedsiębiorstwa (...) jako realizację praktyk zawodowych wymaganej do ukończenia szkoły średniej. Nie wystąpiły przesłanki pozwalające na uwzględnienie roszczenia – Powiat P. nie może ponosić odpowiedzialności za powstałą po stronie powoda szkodę, ponieważ nieuprawnionym jest przypisania mu winy w wyborze pracodawcy; zdaniem Sądu nieuprawnione byłoby również poszukiwanie ochrony prawnej z odwołaniem się do zasad słuszności – w szczególności powód ma możliwość dochodzenia swoich roszczeń w stosunku do osoby odpowiedzialnej za zaistnienie wypadku, traktowanej jako bezpośredni sprawca szkody, bądź do udzielającego takiej osobie ochrony ubezpieczeniowej zakładu ubezpieczeń.

Mając na uwadze powyższe, wobec niewykazania przez powoda wystąpienia przesłanek z art. 429 k.c., Sąd oddalił powództwo jako bezzasadne. Na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążono powoda kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego oraz interwenienta ubocznego z uwagi na niewątpliwie trudną sytuację życiową, zdrowotną, osobistą i majątkową powoda.

sędzia Radosław Jeznach